

ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣΩΝ ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ
ΔΙΕΡΜΗΝΕΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΜΕ ΘΕΜΑ:

«Μετάφραση και σχολιασμός του άρθρου: “ **Besides, I’ll be dead**” του
Τεύχους 40 υπ’ αριθμό 4 στις σελίδες 12-13 δημοσιευμένο στην
ιστοσελίδα *London Review of Books*»

ΤΗΣ ΦΟΙΤΗΤΡΙΑΣ:

ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ ΠΑΠΟΥΤΣΙΔΑΚΗΣ (Ξ2013040)

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΠΟΠΤΕΙΑΣ:

ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΛΙΒΑΣ (Αναπλ. Καθηγητής)

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΕΝΤΡΩΤΗΣ (Καθηγητής)

ΚΕΡΚΥΡΑ, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2018

**«Μετάφραση και σχολιασμός του άρθρου: “ Besides, I’ll be dead” του Τεύχους
40 υπ’ αριθμό 4 στις σελίδες 12-13 δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα *London Review
of Books*»**

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	4
Αντιστοιχισμένη Μετάφραση	4
Πρόλογος.....	Error! Bookmark not defined.
Σχολιασμός	17
Επίλογος	26
Βιβλιογραφικές Αναφορές	26

Εισαγωγή

Το κείμενο της πτυχιακής μου εργασίας με τίτλο «*Besides, I'll be dead*» γραμμένο από την Meehan Crist δημοσιεύτηκε στην ιστοσελίδα «*London Review of Books*» ή αλλιώς *LRB*, στο τεύχος 40 υπ' αριθμό 4, σελίδες 12-13 στις 22 Φεβρουαρίου 2018. Πρόκειται για μια δισέλιδη κριτική βιβλίου γραμμένη με την μορφή άρθρου από την Meehan Crist για το νέο βιβλίου του Jeff Goodell, «*The Water Will Come: Rising Seas, Sinking Cities and the Remaking of the Civilised World*». Το θέμα του βιβλίου είναι η άνοδος της στάθμης της θάλασσας, οι ολέθριες συνέπειες της, οι πιθανές λύσεις και κυρίως η στάση των ανθρώπων σήμερα. Το βιβλίο αποτελείται κυρίως ιστορίες του ίδιου ο συγγραφέας και τις σκέψεις του πάνω στο ζήτημα. Από την άλλη το άρθρο, ως κριτική, αναφέρεται εξ ολοκλήρου στο βιβλίο και προχωρά βάσει αυτό.

Το πρωτότυπο κείμενο, καθώς και το ίδιο το βιβλίο, είναι γραμμένο στην Αγγλική γλώσσα το οποίο μετέφρασα στα Ελληνικά. Χρησιμοποιήθηκαν κυρίως ηλεκτρονικά μέσα ως εργαλεία της μετάφρασης μου και έρευνας, λόγω της πρόσφατης δημοσίευσής τους και τον σύγχρονο χαρακτήρα τους. Βέβαια έντυπα λεξικά και συγγράμματα προτιμήθηκαν επίσης.

Για τις ανάγκες της πτυχιακής μου μετάφρασα ολόκληρο το άρθρο, χωρίς να παραλείψω κανένα σημείο. Το θέμα του βιβλίου και του άρθρου σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή, το περιεχόμενο θα παραμένει εντός του θέματος του περιβάλλοντος, όχι αποκλειστικά. Μιας και πρόκειται για κριτική ενός βιβλίου, αντιπαρατίθενται δύο τρόποι γραφής, του συγγραφέα και της κριτικού. Η ύπαρξη τεχνικής ορολογίας και επιστημονικής γλώσσας είναι αισθητή σε όλο το κείμενο, καθώς και άλλα είδη ειδικής ορολογίας.

Η πτυχιακή εργασία αυτή στην συνέχεια θα εκτυλιχθεί ως εξής. Πρώτα θα κατατεθεί η μετάφραση με την μορφή πίνακα και ύστερα θα ακολουθήσει ο σχολιασμός. Στο κύριο μέρος θα δοθούν πρώτα γενικά χαρακτηριστικά και στην συνέχεια μια τοποθέτηση όσον αφορά την μετάφραση, την διαδικασία που ακολουθήθηκε, τα κύρια μεταφραστικά προβλήματα και η αντιμετώπισή τους. Ύστερα θα γίνει ένα πέρασμα σε συγκεκριμένα μεταφραστικά προβλήματα και την επίλυση τους με προσωπικές παρατηρήσεις.

Όπως είναι φυσικό τα παραπάνω θα συνοδεύονται από θεωρία μεταφραστικών κειμένων και τεχνικών. Τέλος θα δοθούν τα συμπεράσματα μου με μορφή epilόγου. Μετά την κατακλείδα αυτή, θα ακολουθήσει η σχετική βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την εκπόνηση της εργασίας.

Αντιστοιχισμένη Μετάφραση

Besides, I'll be dead	Εξάλλου θα έχω πεθάνει
Meehan Crist	Meehan Crist
The Water Will Come: Rising Seas, Sinking Cities and the Remaking of the Civilised World by Jeff Goodell	«The Water Will Come: Rising Seas, Sinking Cities and the Remaking of the Civilised World» (<i>Το Νερό Έρχεται: Η άνοδος των θαλασσών, οι βυθισμένες πόλεις και η</i>

After Hurricane Sandy hit in 2012, I helped a friend in Brooklyn remove her car battery, put it in a backpack and lug it over to Wall Street. The subways were flooded, so we took a ferry across the East River to downtown Manhattan, where a muddy grey waterline cut across ground-floor walls and windows. The ocean had come and gone, and the mouldering streets were deserted. The air smelled of briny rot and the only sound was the industrial hum of generators pumping water from flooded basements. Orange accordion tubing snaked in and out of waterlogged buildings. We turned into the lobby of an apartment building where residents wandered in a commiserating daze and an exhausted man in uniform was laying out a plate of fresh fruit, presumably procured from somewhere far uptown, where people still had power and running water and the sudden absurdity of brunch. A paraplegic friend on an upper floor needed the car battery to help power her ventilator. The elevators were out of commission, so we walked up twenty narrow flights of stairs, lighting our way in the dark with torches. Inside the apartment, the friend and her roommate, also paraplegic, had abandoned their motorised wheelchairs and lay in their beds in a sunny front room, laughing and chatting. It wasn't clear when the power would be back, but when things returned to normal they planned to have a party. I don't think anyone in that room fully grasped, then, that the ocean would be coming back to stay.

Global sea level rise is hard for scientists to predict, but the trend is clear. Massive ice sheets in Greenland and the Antarctic have begun to collapse, in a phenomenon known as 'marine ice-sheet instability', which previous models of global sea level rise didn't take into account. When the Paris Agreement was drafted just over two years ago, it was based on

αποκατάσταση του πολιτισμένου κόσμου) από τον Jeff Goodell

Όταν είχε περάσει πια ο τυφώνας Σάντι το 2012, βοήθησα μια φίλη στο Μπρούκλιν να αφαιρέσει τη μπαταρία του αυτοκινήτου της, να τη βάλει σε ένα σακίδιο και να την σύρουμε ως τη Wall Street. Το μετρό είχε πλημμυρίσει, οπότε πήραμε το φεριμπότ από τον ποταμό Ιστ ως το κέντρο του Μανχάταν, όπου μια λασπώδης γκρίζα ίσαλος γραμμή διαχώριζε τοίχους και παράθυρα στο ισόγειο. Ο ωκεανός ήρθε και έφυγε, και οι σαπισμένοι δρόμοι ήταν έρημοι. Ο αέρας μύριζε αλμυρή σήψη και ο μόνος ήχος που ακουγόταν ήταν το βιομηχανικό βουητό των γεννητριών που αντλούσαν νερό από τα πλημμυρισμένα υπόγεια. Πορτοκαλί πλαστικοί σωλήνες έρπονταν μέσα και έξω από τα πλημμυρισμένα κτίρια. Μπήκαμε στο λόμπι μιας πολυκατοικίας όπου οι ένοικοι περιπλανιόντουσαν με λυπηρή ζάλη και ένας εξαντλημένος άντρας με στολή τοποθετούσε ένα πιάτο με φρέσκα φρούτα, προμηθευμένα λογικά από κάπου στην άνω πόλη, όπου οι άνθρωποι είχαν ακόμα ρεύμα και τρεχούμενο νερό και ξαφνικό παραλογισμό για brunch. Μια παραπληγική φίλη σε πιο πάνω όροφο χρειαζόταν την μπαταρία του αυτοκινήτου της για να τροφοδοτεί τον αναπνευστήρα της. Οι ανελκυστήρες ήταν εκτός λειτουργίας και έτσι ανεβήκαμε είκοσι στενούς ορόφους, μες το σκοτάδι φωτίζοντας το δρόμο μας με φακούς. Μέσα στο διαμέρισμα, η φίλη με τον συγγάτοικο της, επίσης παραπληγικός, είχαν εγκαταλείψει τα μηχανοκίνητα καροτσάκια τους και ξαπλωμένοι στα κρεβάτια τους στο ηλιόλουστο σαλόνι, γελούσαν και κουβέντιαζαν. Δεν ήταν σαφές πότε θα είχαμε πάλι ρεύμα, αλλά για όταν θα επιστρέφαμε στο φυσιολογικό, οργάνωναν ένα πάρτι. Νομίζω ότι κανείς στο εκείνο δωμάτιο δεν είχε εκλάβει πλήρως, τότε, ότι ο ωκεανός θα ερχόταν ξανά για να μείνει.

Οι επιστήμονες δυσκολεύονται να προβλέψουν την άνοδο της στάθμης της θάλασσας σε παγκόσμιο επίπεδο, αλλά η τάση είναι σαφής. Τα τεράστια φύλλα πάγου στη Γροιλανδία και την Ανταρκτική έχουν αρχίσει να καταρρέουν, ένα φαινόμενο γνωστό ως «αστάθεια των θαλάσσιων φύλλων πάγου», το οποίο και δεν έλαβαν υπόψη προηγούμενα μοντέλα της ανόδου της παγκόσμιας στάθμης. Όταν συντάχθηκε η Συμφωνία του Παρισιού

reports that ice sheets would remain stable and on the assumption that sea levels could rise by up to three feet two inches by the end of the century. In 2015, Nasa estimated a minimum of three feet. In 2017, a report by the National Oceanic and Atmospheric Association (NOAA), the pre-eminent climate science agency in the United States, revised estimates up dramatically, stating that by 2100 sea levels could rise by more than eight feet. Last year, a study estimated that if carbon emissions continue at present levels, by 2100 sea levels will have risen by as much as 11 feet. Higher sea levels mean higher storm surges, like the nine-foot surge that inundated Lower Manhattan and severely affected neighbourhoods in Long Island and New Jersey, but also that low-lying coastal areas, from Bangladesh to Amsterdam, will be underwater in less than a hundred years. It's worth remembering that two-thirds of the world's cities sit on coastlines. In a high-emissions scenario, average high tides in New York could be higher than the levels seen during Sandy. A rise in global sea levels of 11 feet would fully submerge cities like Mumbai and a large part of Bangladesh. The question is no longer if – but how high, and how fast.

Jeff Goodell, who has been reporting on climate change for years (his previous books include *How to Cool the Planet: Geoengineering and the Audacious Quest to Fix Earth's Climate* and *Big Coal: The Dirty Secret behind America's Energy Future*), was also in Lower Manhattan after Hurricane Sandy, and the experience so spooked him that he spent the next four years trying to understand how coastal communities will face the inevitable rise in sea levels. Goodell travels from Norfolk, Virginia to the waterparks of Rotterdam, talking to scientists, politicians, architects, artists, refugees and people living at the waterline, where regular flooding is already a fact of life. He wades barefoot through the polluted waters that flood

μόλις πριν δύο χρόνια, βάση της είχε αναφορές όπου τα φύλλα πάγου θα παρέμεναν αμετάβλητα και την υπόθεση ότι η στάθμη της θάλασσας θα αυξανόταν έως και ενάμιση μέτρο ως το τέλος του αιώνα. Το 2015, υπολογισμοί της Nasa έδειξαν τουλάχιστον ένα μέτρο. Το 2017, μια έκθεση της Εθνικής Υπηρεσίας Ωκεανών και Ατμόσφαιρας (NOAA), διακεκριμένης υπηρεσίας για τις κλιματικές επιστήμες στις ΗΠΑ, αναθεώρησε τις εκτιμήσεις δραματικά ανοδικά, δηλώνοντας ότι μέχρι το 2100 η στάθμη της θάλασσας δύναται να έχει αυξηθεί περισσότερο από δυόμιση μέτρα. Το περασμένο έτος, μια μελέτη εκτίμησε ότι εάν οι εκπομπές άνθρακα συνεχίσουν με τα σημερινά επίπεδα, η στάθμη θα έχει ανέβει ως και τρεισήμισι μέτρα μέχρι το 2100. Όσο υψηλότερη η στάθμη της θάλασσας τόσο υψηλότερα τα κύματα θύελλας, όπως με το τρίμετρο κύμα που έπνιξε την περιοχή του Κάτω Μανχάταν και προκάλεσε καταστροφές σε Λονγκ Άιλαντ και Νιου Τζέρσεϊ. Αλλά αυτό θα σημαίνει επίσης ότι χαμηλές παράκτιες περιοχές, απ' το Μπαγκλαντές ως το Άμστερνταμ, σε λιγότερο από εκατό χρόνια θα καλυμμένες από την θάλασσα. Εδώ οφείλουμε να θυμηθούμε ότι τα δύο τρίτα των πόλεων σε όλο τον κόσμο είναι χτισμένες σε ακτές. Σε ένα υποθετικό σενάριο υψηλών εκπομπών, οι μέσες υψηλές παλίρροιες σε Νέα Υόρκη θα μπορούσαν να ξεπεράσουν τα επίπεδα εκείνων κατά τον τυφώνα Σάντι. Μια άνοδος τριών μέτρων της στάθμης της θάλασσας θα βυθίσει τελείως πόλεις όπως τη Βομβάη και ένα μεγάλο μέρος του Μπαγκλαντές. Το ερώτημα δεν είναι πια εάν, αλλά πόσο ανοδικά και πόσο γρήγορα.

Ο Jeff Goodell, ο οποίος περιγράφει και ασχολείται με την κλιματική αλλαγή εδώ και χρόνια (τα προηγούμενα βιβλία του περιλαμβάνουν το «How to Cool the Planet: Geoengineering», «the Audacious Quest to Fix Earth's Climate» και το «Big Coal: The Dirty Secret behind America's Energy Future»), βρισκόταν επίσης στο Κάτω Μανχάταν μετά το χτύπημα του τυφώνα Σάντι. Το βίωμα αυτό τον κοροχόλιασε τόσο, που πέρασε τα επόμενα τέσσερα χρόνια προσπαθώντας να καταλάβει πως θα αντιμετωπίσουν την αναπόφευκτη άνοδο της στάθμης οι παράκτιες κοινότητες. Ο Goodell ταξιδεύει από το Νόρφολκ στη Βιρτζίνια μέχρι τα υδάτινα πάρκα του Ρότερνταμ, μιλώντας με επιστήμονες, πολιτικούς, αρχιτέκτονες, καλλιτέχνες, πρόσφυγες και ανθρώπους που ζουν στην ίσαλο γραμμή, όπου οι τακτικές

Miami Beach during king tides, visits a family living in the ‘blackwater slum’ of Makoko, just outside Lagos, and interviews Barack Obama during his historic trip to Alaska. The book skips along with the brisk pace of magazine journalism – some of the chapters first appeared in a different form in publications such as Rolling Stone – and Goodell finds people with visionary plans, dubious schemes and heads planted deep in shifting sands. Most of the time, he is an observer rather than a polemicist, but his profound concern resonates throughout, as when he asks Obama: ‘How do you gauge how much truth America can take? Because you know what’s coming.’ This is a soggy, saturated book. Everywhere Goodell goes, the water is rising. ‘For anyone living in Miami Beach or South Brooklyn or Boston’s Back Bay or any other low-lying coastal neighbourhood,’ he writes, ‘the difference between three feet of sea level rise by 2100 and six feet is the difference between a wet but liveable city and a submerged city ... The difference between three feet and six feet is the difference between a manageable coastal crisis and a decades-long refugee disaster.’

This isn’t the first time in human history that global sea levels have risen dramatically in a short period of time. Archaeological evidence shows that when glaciers melted and sea levels rose at the end of the first Ice Age, humans living along coastlines packed up their communities and moved inland. But today’s coastal infrastructure is far less mobile. ‘There’s a terrible irony in the fact that it’s the very infrastructure of the Fossil Fuel Age – the housing and office developments on the coasts, the roads, the railroads, the tunnels, the airports – that makes us most vulnerable,’ Goodell writes. Major airports such as JFK and San Francisco International are likely to be underwater within a hundred years. The eastern coast of the UK will be altered for ever. Florida’s Turkey Point nuclear reactor, which sits perched on an exposed island in Biscayne Bay, is a disaster

πλημμύρες είναι ήδη στην ζωή τους γεγονός. Διαβαίνει ξυπόλυτος μέσα στα μολυσμένα νερά που πλημμύρισαν το Μαϊάμι Μπιτς την περίοδο των πελώριων παλίρροιών, επισκέπτεται μια οικογένεια που ζει στην «φτωχογειτονιά με τα μαύρα νερά» του Μάκοκο, μόλις έξω από το Λάγος και παίρνει συνέντευξη από τον Barack Obama κατά το ιστορικό ταξίδι του στην Αλάσκα. Το βιβλίο αναπηδά με το ζωηρό ρυθμό της δημοσιογραφίας των περιοδικών. Μερικά κεφάλαια εμφανίστηκαν πρώτα με διαφορετική μορφή σε εκδόσεις όπως στο Rolling Stone, και ο Goodell βρίσκει ανθρώπους με οραματικά πλάνα, αμφιλεγόμενα σχέδια και τα κεφάλια μέσα. Τις περισσότερες φορές, είναι παρατηρητής και όχι πολέμιος, αλλά ο βαθύς προβληματισμός του αντηχεί παντού, όπως όταν ρωτά τον Obama: «Πώς μετράτε πόση αλήθεια μπορεί να λάβει η Αμερική; Επειδή ξέρετε τι έρχεται.» Πρόκειται για ένα μουσκεμένο, κορεσμένο βιβλίο. Οπουδήποτε πηγαίνει ο Goodell, το νερό ανεβαίνει. «Για όσους ζουν στο Μαϊάμι Μπιτς ή στο Νότιο Μπρούκλιν ή στο Μπακ Μπέι της Βοστώνης ή σε οποιαδήποτε άλλη χαμηλή παράκτια γειτονιά», γράφει, «η διαφορά ανάμεσα στην άνοδο του ενός μέτρου της στάθμης της θάλασσας μέχρι το 2100 και των δύο μέτρων, είναι η διαφορά ανάμεσα σε μια βρεγμένη αλλά κατοικήσιμη πόλη και μια βυθισμένη πόλη... Η διαφορά ανάμεσα σε ένα μέτρο και δύο μέτρα είναι η διαφορά μεταξύ μιας διαχειρίσιμης παράκτιας κρίσης και μιας δεκαετούς προσφυγικής καταστροφής».

Δεν είναι η πρώτη φορά στην ιστορία της ανθρωπότητας όπου η στάθμη έχει ανέβει δραματικά σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα. Αρχαιολογικές ενδείξεις δείχνουν πως όταν έλιωσαν οι παγετώνες και η στάθμη της θάλασσας ανέβηκε στο τέλος της πρώτης εποχής των παγετώνων, οι άνθρωποι που ζούσαν κατά μήκος των ακτογραμμών είχαν συσσωρεύσει τις κοινότητές τους και μετακινήθηκαν προς την ενδοχώρα. Αλλά οι σημερινές παράκτιες υποδομές είναι πολύ λιγότερο κινητές. «Υπάρχει μια τρομερή ειρωνεία στο γεγονός ότι είναι οι ίδιες οι υποδομές της εποχής των ορυκτών καυσίμων, η δημιουργία οικιών και γραφείων στις ακτές, οι δρόμοι, οι σιδηροδρομικές γραμμές, οι σήραγγες και τα αεροδρόμια, που μας κάνει πιο ευάλωτους», γράφει ο Goodell. Μεγάλα αεροδρόμια όπως το *Διεθνές Αεροδρόμιο «Τζον Φ. Κένεντι»* και το *Σαν Φρανσίσκο Διεθνές* θα βρίσκονται πιθανότατα κάτω από το νερό σε εκατό χρόνια. Η

waiting to happen. Trillions of dollars' worth of infrastructure and entire coastal economies have been built on land that will soon be flooded, and that's without taking into account the road erosion, beach erosion and coming property collapse along coastlines, which could trigger economic plunges deeper than the Great Recession. Today, more than 145 million people around the world live three feet or less above sea level, many in poor countries in the global South. 'As the waters rise,' Goodell writes, 'millions of these people will be displaced, many of them in poor countries, creating generations of climate refugees that will make today's Syrian war refugee crisis look like a high school drama production.' There is no longer any doubt that the rise in global sea levels will reshape human civilisation.

Goodell focuses on the city, that unit of human organisation small enough to have local leaders capable of co-ordinating action and large enough to seem organised by forces beyond human control. Throughout his travels, he keeps the brash, glittering city of Miami in his peripheral vision. This most American of cities is new, having been built over the last hundred years as developers turned swamps and coastlines into a playground for a generation who came to see what had been 'wilderness' as a place for umbrellas and snacks and leisure. 'The core business of Miami is real estate and tourism,' Goodell writes. 'It is an empire of property and pleasure.' Real estate is still the economic engine of Miami, where properties are sold and resold so fast that 'nobody wants to spend the money to build a more resilient city because nobody owns the risk.' The current housing boom is tied to foreign buyers' parking cash in condos; much of the cash is derived from commodities like oil, which makes it 'a city that is literally drowning as a result of the combustion of the

ανατολική ακτή του Ηνωμένου Βασιλείου θα αλλάξει για πάντα. Ο πυρηνικός αντιδραστήρας της Turkey Point στη Φλόριντα, ο οποίος κάθετα κουρνιασμένος σε ένα εκτεθειμένο νησί στον κόλπο Μπισκέιν, είναι μια προαναγγεληθείσα καταστροφή. Υποδομές και ολόκληρες παράκτιες οικονομίες αξίας τρισεκατομμυρίων δολαρίων χτίστηκαν σε έδαφος που σύντομα θα πλημμυρίσει. Χωρίς καν να λάβουμε υπόψη τη διάβρωση των δρόμων και των ακτών και την κατάρρευση περιουσιών κατά μήκος των ακτών, που θα μπορούσαν να προκαλέσουν οικονομικές κατακλύδες μεγαλύτερες από ότι στην «Μεγάλη Ύφεση» του '29. Σήμερα, περισσότεροι από 145 εκατομμύρια άνθρωποι σε όλο τον κόσμο ζουν σε απόσταση ενός μέτρου ή και λιγότερο πάνω από τη στάθμη της θάλασσας. Πολλοί σε φτωχές χώρες στον παγκόσμιο Νότο. «Όπως ανεβαίνει το νερό εκατομμύρια από αυτούς τους ανθρώπους θα εκτοπιστούν, πολλοί σε φτωχές χώρες, δημιουργώντας γενιές κλιματικών προσφύγων που θα κάνουν τη σημερινή προσφυγική κρίση της Συρίας να μοιάζει με σχολικό θεατρικό» γράφει ο Goodell. Δεν υπάρχει πλέον καμία αμφιβολία ότι η άνοδος της στάθμης της θάλασσας θα αλλάξει τον ανθρώπινο πολιτισμό.

Ο Goodell επικεντρώνεται στην πόλη. Τη μονάδα ανθρώπινης οργάνωσης, αρκετά μικρή ώστε οι τοπικοί ηγέτες να είναι σε θέση να συντονίσουν δράση και αρκετά μεγάλη ώστε να φαίνεται οργανωμένη από δυνάμεις πέρα του ανθρώπινου ελέγχου. Καθ' όλη τα ταξίδια του, κρατάει την φουριόζικη, αστραφτερή πόλη του Μαϊάμι στο οπτικό του πεδίο. Αυτή η πιο αμερικανική από τις πόλεις είναι νέα, έχοντας χτιστεί τα τελευταία εκατό χρόνια, καθώς οι εργολάβοι κατέστησαν τους βάλτους και τις ακτές, παιδική χαρά μιας γενιάς που είδε κάτι κάποτε «έρημο» ως μέρος για ομπρέλες και σνακ, αναψυχή και άνεση. «Ο βασικός τομέας επαγγελματικής δραστηριότητας του Μαϊάμι είναι η ακίνητη περιουσία και ο τουρισμός» γράφει ο Goodell. «Είναι μια αυτοκρατορία περιουσίας και απόλαυσης». Η ακίνητη περιουσία εξακολουθεί να είναι η κινητήρια δύναμη της οικονομίας του Μαϊάμι. Τα ακίνητα πωλούνται και μεταπωλούνται τόσο γρήγορα που «κανείς δεν θέλει να ξοδέψει τα χρήματα για να χτίσει μια πιο ανθεκτική πόλη, επειδή κανείς δεν παίρνει το ρίσκο». Η

fossil fuels that made them rich'. Miami is now caught in a deadly paradox: coastal development must continue to keep the city running, but developing the coastline is suicidal folly in the face of rising seas. All along the coast and into the low-lying Everglades, buildings and crucial infrastructure are threatened. 'I am afraid my people are going to lose everything,' says Xavier Cortada, an artist and child of Cuban refugees who tries to raise awareness in his communities about the risks of sea level rise. And yet, development continues. As one 'apoplectic' estate agent tells Goodell after a talk about whether brokers should be required to disclose flood risks, 'That would be idiotic ... It would just kill the market.'

Goodell paints a compelling portrait of a city paralysed by conflicting interests, greed and deep-seated denial. At one event he describes as speed-dating for 'the sea-level rise intelligentsia', a geologist from the University of Miami candidly explains to a table of Florida estate agents that the sea level may rise by 15 feet over the next eighty years. One 'expensively dressed real estate broker' at the table responds 'like a six-year-old on the verge of a temper tantrum ... "This can't be a fear-fest ... Why is everyone picking on Miami?"' At an art opening (for Michele Oka Doner, whose work addresses climate change), Goodell manages to corner Jorge Pérez, the Miami real estate mogul and an influential Democratic Party donor. Asked if he's worried that flooding will affect the value of his empire, Pérez replies: 'No, I am not worried about that ... I believe that in twenty or thirty years, someone is going to find

τρέχουσα οικονομική άνθηση στη στέγαση είναι συνδεδεμένη με τις επενδύσεις χαμηλού κινδύνου των ξένων αγοραστών σε συγκροτήματα πολυκατοικιών. Μεγάλο μέρος των μετρητών προέρχεται από αγαθά όπως το πετρέλαιο, καθιστώντας την «μια πόλη που πνίγεται κυριολεκτικά ως αποτέλεσμα της καύσης των ορυκτών καυσίμων που τους έκαναν πλούσιους». Το Μαϊάμι είναι τώρα μπλεγμένο σε ένα θανάσιμο παράδοξο: η παράκτια ανάπτυξη πρέπει να συνεχίσει για να κινείται η πόλη, αλλά η επέκταση της ακτογραμμής είναι μια αυτοκτονική τρέλα απέναντι στην ανοδική θάλασσα. Σε όλο το μήκος της ακτής και στη χαμηλή περιοχή του Εθνικού Δρυμού Έβεργλαιντς, απειλούνται κτίρια και κρίσιμες υποδομές. «Φοβάμαι ότι ο λαός μου θα χάσει τα πάντα», λέει ο Xavier Cortada, ένας καλλιτέχνης, παιδί Κουβανών προσφύγων που προσπαθεί να ευαισθητοποιήσει τις κοινότητές του για τους κινδύνους της ανόδου της στάθμης της θάλασσας. Και όμως, η ανάπτυξη συνεχίζεται. Όπως ένας «αποπληκτικός» κτηματομεσίτης λέει στον Goodell μετά από μια συζήτηση για το αν οι χρηματομεσίτες πρέπει να υποχρεούνται να αποκαλύπτουν τον κίνδυνο πλημμύρας, «Αυτό θα ήταν βλακώδες... Θα σκότωνε απλώς την αγορά.»

Ο Goodell ζωγραφίζει ένα συναρπαστικό πορτρέτο μιας πόλης παραλυμένης από αντικρουόμενα συμφέροντα, απληστία και ριζωμένη άρνηση. Σε μια εκδήλωση που περιγράφει ως «speed-dating» για «διανοούμενους της ανόδου της θάλασσας», ένας γεωλόγος από το Πανεπιστήμιο του Μαϊάμι εξηγεί με πάσα ειλικρίνεια σε ένα τραπέζι κτηματομεσιτών από την Φλόριντα ότι η στάθμη της θάλασσας μπορεί να ανέβει γύρω στα 5 μέτρα μέσα στα επόμενα ογδόντα χρόνια. Ένας «ακριβά ντυμένος κτηματομεσίτης» στο τραπέζι ανταποκρίνεται σαν ένα εξάχρονο, στα πρόθυρα μιας έκρηξης θυμού... «Δεν είμαστε εδώ για τρομοκρατία ... Γιατί όλοι τα βάζουν με το Μαϊάμι;» Στα εγκαίνια μιας έκθεσης τέχνης (για τον Michele Oka Doner, του οποίου η δουλειά σχετίζεται με την κλιματική αλλαγή), ο Goodell καταφέρνει να στριμώξει τον Jorge Pérez, τον μεγιστάνα των ακινήτων στο Μαϊάμι και χορηγό του Δημοκρατικού Κόμματος με μεγάλη επιρροή. Όταν ρωτήθηκε αν

a solution for this ... Besides, by that time, I'll be dead, so what does it matter?' This devil-may-care response echoes a common sentiment: someone is going to save us. 'In Miami,' Goodell writes, 'as in every other city in the world, there is hope that if sea levels rise slowly enough, it will erode the politics of denial and inspire innovation and creative thinking, and the whole crisis will be manageable.'

The rate at which sea levels rise matters immensely for coastal cities, as a slow and steady rise could allow for adaptation strategies such as 'planned retreat' from shorelines, or raising cities up (Chicago was raised by about eight feet in the 1860s to combat flooding and sewage problems), or massive engineering projects to divert seawater from highly populated areas. The relationship between water and land in Amsterdam isn't the same as it is in Jakarta or Lagos, so what may work for one city will not work for another. In New York, city planners are considering a sea wall known as the Big U around Lower Manhattan, but a sea wall won't work in Miami, which is built on porous limestone. In Venice, elegant MOSE (Modulo Sperimentale Elettromeccanico) barriers, designed to fit the canals, rise and fall with the tides to prevent flooding. But the \$6 billion project remains unfinished (it was nearly capsized by corruption) and the system will cost anywhere between \$5 million and \$80 million a year to maintain, depending on how often the barriers are raised. When Goodell asks a representative from the engineering firm what rise in sea levels the barriers can handle, he is shocked to hear that the answer is about two feet. MOSE could be useless by 2050. 'After that,' the representative says matter-of-factly, 'the sea will come in from other places ... There's nothing we can do to stop it.' The Thames Barrier in London will soon need to be replaced, but planners are holding off because big infrastructure is 'very

ανησυχεί ότι το πλημμύρισμα θα επηρεάσει την αξία της αυτοκρατορίας του, ο Pérez απαντά: «Όχι, δεν ανησυχώ για αυτό... Πιστεύω ότι σε είκοσι ή τριάντα χρόνια, κάποιος θα βρει μια λύση γι' αυτό... Εξάλλου, μέχρι τότε, θα έχω πεθάνει, άρα τι σημασία έχει;» Η ξέγνοιαστη αυτή απάντηση αντανακλά ένα κοινό συναίσθημα, *κάποιος πρόκειται να μας σώσει*. «Στο Μαϊάμι, όπως και σε όλες τις άλλες πόλεις του κόσμου, υπάρχει η ελπίδα ότι εάν η στάθμη της θάλασσας ανέβει με αρκετά αργούς ρυθμούς, η νοοτροπία της άρνησης θα υπονομευθεί και θα εμπνεύσει την καινοτομία και τη δημιουργική σκέψη και η όλη κρίση θα είναι διαχειρίσιμη ».

Ο δείκτης με τον οποίο ανεβαίνει η στάθμη της θάλασσας έχει τεράστια σημασία για τις παράκτιες πόλεις. Εφόσον η αργή, σταθερή άνοδος, ίσως άφηνε περιθώριο για στρατηγικές προσαρμογής όπως την «προγραμματισμένη υποχώρηση» από τις ακτές, ή την ανύψωση των πόλεων (το Σικάγο ανέβηκε γύρω στα δύο μέτρα στη δεκαετία του 1860 λόγω πλημμυρίσματος και ζητημάτων αποχετεύσεως) ή εκτενή μηχανικά έργα για την εκτροπή του θαλασσινού νερού από πυκνοκατοικημένες περιοχές. Η σχέση ανάμεσα σε νερό και ξηρά στο Άμστερνταμ δεν είναι η ίδια όπως στην Τζακάρτα ή το Λάγος, οπότε ότι, πιθανώς, δουλέψει σε μια πόλη, δεν θα δουλέψει σε μια άλλη. Στη Νέα Υόρκη, οι πολεοδόμοι αναλογίζονται ένα κυματοθραύστη, γνωστό ως το *Big U* για γύρω από το Κάτω Μανχάταν. Στην περίπτωση του Μαϊάμι, όμως, ένας κυματοθραύστης δεν θα δουλέψει, διότι είναι χτισμένο πάνω σε πορώδη ασβεστόλιθο. Στη Βενετία, οι κομψές θύρες *MOSE (Modulo Sperimentale Elettromeccanico)*, είναι σχεδιασμένες να εφαρμόζονται στα κανάλια και να ανεβαίνουν ή να πέφτουν ανάλογα τα ρεύματα για να αποτρέψουν τις πλημμύρες. Αλλά το έργο των 5,5 δις € παραμένει ημιτελές (σχεδόν ανατράπηκε από τη διαφθορά) και το σύστημα θα κοστίσει μεταξύ 5 εκατ. € και 80 εκατ. € ετησίως για να διατηρηθεί, ανάλογα με το πόσο συχνά θα ανεβαίνουν οι θύρες. Όταν ο Goodell ρωτά έναν εκπρόσωπο της τεχνικής εταιρείας, για την άνοδο της στάθμης που γίνεται να αντιμετωπίσουν οι θύρες, συγκλονισμένος ακούει την απάντηση του περίπου μισού μέτρου. Το MOSE μπορεί να καταστεί άχρηστο μέχρι το 2050. Με ψυχρό τόνο ο εκπρόσωπος λέει ότι «Μετά από αυτό η θάλασσα θα

expensive, it takes a long time to build, and it's not very adaptable to changing conditions'.

How coastal communities fare may rest on how easily their inhabitants are able to let go of the status quo. In Toms River, New Jersey, a 'working-class version of Miami' perched on 'a wispy island of sand facing the Atlantic' and prone to flooding, ten thousand homes were lost to Hurricane Sandy. Over the course of the following year, a team of scientists and researchers at Rutgers University worked with local officials and community members to come up with a plan for the future:

The Rutgers team wanted to create an inland 'pier' or passageway to connect the coast with the nearby Pine Barrens, a heavily forested area with a unique coastal ecosystem (orchids and carnivorous plants), allowing for easy movement of people and wildlife. They imagined connecting the beach with inland areas by means of new, more sea-level-rise-friendly transportation systems, including aerial trams and water taxis. But they also imagined that as the seas rose, beach tourism would give way to a broader and more sustainable kind of ecotourism, including hiking and biking and birdwatching in the Pine Barrens. The plan included five thousand new housing units on higher ground to ease the transition away from the coast ... it would have begun transforming the city into a place that might thrive in a world of rising seas and increased storms.

Goodell speaks admiringly of visionary architects and city planners, but acting on large-scale, long-term plans requires short-term economic, political and

εισέλθει από άλλα μέρη. Δεν μπορούμε να κάνουμε τίποτα για να τη σταματήσουμε ». Το φράγμα του Τάμεση στο Λονδίνο θα πρέπει σύντομα να αντικατασταθεί, αλλά οι πολεοδόμοι αναβάλλουν επειδή μια μεγάλη υποδομή είναι «πολύ ακριβή, χρειάζεται πολύ χρόνο για να οικοδομηθεί και δεν προσαρμόζεται πολύ στις μεταβαλλόμενες συνθήκες».

Η μοίρα των παράκτιων κοινοτήτων βασίζεται στο πόσο εύκολα μπορούν οι κάτοικοί τους να αφήσουν το status quo. Στο Τομς Ρίβερ του Νιου Τζέρσεϋ, μια «εργατική εκδοχή του Μαϊάμι» τοποθετημένη σε «ένα λεπτεπίλεπτο, αμμονδένιο νησί με θέα τον Ατλαντικό» και επιρρεπής σε πλημμύρες, χάθηκαν δέκα χιλιάδες σπίτια εξαιτίας του τυφώνα Σάντι. Τον επόμενο χρόνο, μια ομάδα επιστημόνων και ερευνητών του Πανεπιστημίου Ρούτγκερς συνεργάστηκε με τοπικούς αρμόδιους και μέλη της κοινότητας για να δημιουργήσει ένα σχέδιο για το μέλλον:

Η ομάδα του Ρούτγκερς ήθελε να δημιουργήσει μια εσωτερική «προβλήτα» ή ένα πέρασμα που να συνδέει την ακτή, με την κοντινή περιοχή του Πάιν Μπάρενς, μια πυκνή και δασώδης περιοχή με μοναδικό παράκτιο οικοσύστημα (ορχιδέες και σαρκοφάγα φυτά). Προϋποθέτοντάς έτσι την εύκολη μετακίνηση ανθρώπων και άγριων ζώων. Φαντάζονταν να συνδέουν την παραλία με περιοχές της ενδοχώρας μέσω νέων συστημάτων μεταφοράς, πιο φιλικών προς την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, συμπεριλαμβανοντας εναέρια τραμ και θαλάσσια ταξί. Ωστόσο, φαντάστηκαν επίσης ότι καθώς θα ανέβαινε η θάλασσα, ο παραθεριστικός τουρισμός θα αντικαταστάταν από ένα είδος ευρύτερου, πιο βιώσιμου οικοτουρισμού, με πεζοπορία και ποδηλασία και παρατήρηση των πτηνών του Πάιν Μπάρενς. Το σχέδιο περιλάμβανε πέντε χιλιάδες νέες κατοικίες σε υψηλότερο έδαφος για μια πιο διευκολυμένη μετάβαση από την ακτή... θα ήταν η αρχή της μετατροπής της πόλης σε μέρος που μπορεί να ευδοκιμούσε σε έναν κόσμο με αυξανόμενες θάλασσες και αυξημένες καταιγίδες.

Ο Goodell μιλά με θαυμασμό για οραματιστές αρχιτέκτονες και πολιτικούς μηχανικούς, αλλά η πραγματοποίηση μακροπρόθεσμων σχεδίων μεγάλης κλίμακας απαιτεί βραχυπρόθεσμες οικονομικές, πολιτικές

personal losses that serve as powerful disincentives. In Miami, it remains political suicide to suggest action that would undercut the housing market. In Toms River, inhabitants who liked their homes by the sea and ‘voted two to one in favour of Trump’ chose to use federal money to rebuild the town more or less exactly as it was.

Even if a wealthy city can muster the resources and political will necessary for massive adaptation projects, there remain serious concerns about who will be protected. In New York, the Big U would divert water from the financial centre of Lower Manhattan, but diverted seawater would spill out along the edges of the wall. Who would be protected and who would be harmed remains an open question. On a global scale, sea level rise is inherently unequal. The use of fossil fuels by a slim minority of Earth’s human population is driving the collapse of ice sheets, and the water won’t rise evenly along all coastlines. In Bangladesh, the land is sinking, so the sea will rise higher than in other places. The collapse of Greenland’s ice sheets will have a greater effect in the southern hemisphere, while collapse in Antarctica will have a greater effect in the north. ‘Scientists call this regional effect fingerprinting,’ Goodell writes. ‘The ice sheets melt and their mass gets smaller, which reduces their gravitational pull on the water around them. This causes the sea levels in the immediate area to fall – but that falling water pushes the water higher on the opposite side of the Earth.’ While the collapse of glaciers in West Antarctica would cause an average rise in global sea levels of about ten feet, New York coastlines would see a rise of 13 feet, which is well above what any coastal city is prepared to absorb. For Pacific islanders in places like Kiribati and the Marshall Islands, the threat is existential.

*

και προσωπικές απώλειες που χρησιμεύουν ως ισχυρά αντικίνητρα. Στο Μαϊάμι, η πρόταση μιας πράξης που υποσκάπτει την αγορά ακινήτων παραμένει πολιτική αυτοκτονία. Στο Τομς Ρίβερ, οι κάτοικοι που τους άρεσε να έχουν τα σπίτια τους δίπλα στη θάλασσα και «ψήφισαν δύο προς έναν υπέρ του Trump», επέλεξαν να ανοικοδομήσουν την πόλη με τα ομοσπονδιακά χρήματα, όπως ακριβώς ήταν λίγο πολύ.

Ακόμα κι αν μια πλούσια πόλη επιστρατεύσει τους πόρους και την πολιτική βούληση που απαιτούνται για μεγάλα έργα προσαρμογής, εξακολουθούν να υπάρχουν σημαντικές ανησυχίες για το ποιος θα προστατευθεί. Στη Νέα Υόρκη, το Big U θα εξέτρεφε νερό από το οικονομικό κέντρο του Κάτω Μανχάταν, αλλά το εκτρεπόμενο θαλασσινό νερό θα χυνόταν κατά μήκος των άκρων του τείχους. Ποιος θα προστατευόταν και ποιος θα ζημιωνόταν παραμένει ανοικτό ερώτημα. Σε παγκόσμια κλίμακα, η άνοδος της στάθμης της θάλασσας είναι εγγενώς άνιση. Η χρήση ορυκτών καυσίμων από μια μικρή μειονότητα του πληθυσμού της Γης προκαλεί την κατάρρευση των φύλλων πάγου και το νερό δεν θα ανέβει ομοιόμορφα κατά μήκος όλων των ακτών. Στο Μπαγκλαντές, η ξηρά συρρικνώνεται, οπότε η θάλασσα θα ανέβει ψηλότερα από ό, τι σε άλλα μέρη. Η κατάρρευση των φύλλων πάγου της Γροιλανδίας θα έχει μεγαλύτερη επίδραση στο νότιο ημισφαίριο, ενώ η κατάρρευση στην Ανταρκτική θα έχει μεγαλύτερη επίδραση στο βορρά. «Οι επιστήμονες το αποκαλούν *regional effect fingerprinting* (αναγνώριση δακτυλίων τοπικής δράσης)», αναφέρει ο Goodell. «Τα φύλλα πάγου λιώνουν και η μάζα τους γίνεται μικρότερη, γεγονός που μειώνει την βαρυτική τους έλξη στο νερό γύρω τους. Αυτό προκαλεί την πτώση της στάθμης της θάλασσας στην άμεση περιοχή, αλλά το νερό που πέφτει ωθεί το νερό ψηλότερα στην αντίθετη πλευρά της Γης». Ενώ η κατάρρευση των παγετώνων στη Δυτική Ανταρκτική θα προκαλούσε μια μέση αύξηση της πλανητικής στάθμης των θαλασσών περίπου 3 μέτρα, οι ακτές της Νέας Υόρκης θα έβλεπαν την άνοδο του ύψους των 4 μέτρων, αρκετά πάνω από ότι κάθε παραθαλάσσια πόλη είναι έτοιμη να απορροφήσει. Για τους νησιώτες του Ειρηνικού σε μέρη όπως το Κιριμπάτι και τα νησιά Μάρσαλ, η απειλή είναι υπαρξιακή.

Sea level rise is a problem humans are particularly ill-equipped to handle. We're not good at thinking on geological timescales and 'we are not wired to make decisions about barely perceptible threats that gradually accelerate over time.' To help explain inaction in the face of rising seas, Goodell invokes, as others have, the five stages of grief outlined by the Swiss psychiatrist Elisabeth Kübler-Ross: denial, anger, bargaining, depression, acceptance. He suggests that in Miami at least, denial is giving way to anger and bargaining, with overtones of fear. But classical grief paradigms, in which the object of attachment has gone and must be mourned, don't map neatly onto the experience of living in a city that may soon be submerged. Reading this, it seemed to me that there is another psychological paradigm, less often invoked in discussions of climate grief, that might be more apt. In the 1970s Pauline Boss, studying families of soldiers who had gone missing in action, coined the term 'ambiguous loss' to describe the arrested mourning that follows a loss without closure or understanding.

Boss describes two types of ambiguous loss: when the object is physically absent but psychologically present (as with soldiers missing in action), and when the object is physically present but psychologically absent (as with Alzheimer's disease). The first helps illuminate the arrested mourning often experienced by climate refugees. How do you mourn a home that is sinking into a faraway sea, but remains psychologically present? The second type of ambiguous loss is appropriate to the experience of living in an area threatened by a rise in sea levels. The object of attachment is there but not there – still present, but slowly disappearing. How do you mourn the loss of someone whose hand you can still hold? How do you mourn a home increasingly prone to flooding, but not submerged, yet? The parallels aren't

*

Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας είναι ένα πρόβλημα, το οποίο οι άνθρωποι είναι ιδιαίτερα απροετοίμαστοι να χειριστούν. Δεν είμαστε καλοί στο να σκεφτόμαστε σύμφωνα με τη γεωλογική χρονολογική κλίμακα και «δεν είμαστε προγραμματισμένοι να αποφασίζουμε για ελάχιστα αντιληπτές απειλές που επιταχύνουν βαθμιαία με την πάροδο του χρόνου». Για να δώσει εξήγηση στην αδράνεια απέναντι στην άνοδο της θάλασσας, ο Goodell επικαλείται, όπως άλλοι, τα πέντε στάδια της θλίψης που περιγράφει η Ελβετή ψυχίατρος Elisabeth Kübler-Ross: άρνηση, οργή, διαπραγμάτευση, κατάθλιψη, αποδοχή. Προτείνει ότι τουλάχιστον στο Μαϊάμι, η άρνηση δίνει τη θέση της στο θυμό και την διαπραγμάτευση, με υπαινιγμούς φόβου. Αλλά τα κλασσικά παραδείγματα πένθους, στα οποία το αντικείμενο της προσκόλλησης δεν υπάρχει πια και πρέπει να θρηνηθεί, δεν αντιστοιχούν ακριβώς στην εμπειρία της ζωής σε μια πόλη που μπορεί σύντομα να βυθιστεί. Διαβάζοντας αυτό, μου φάνηκε ότι υπάρχει άλλο ένα ψυχολογικό παράδειγμα, επικαλούμενο λιγότερο συχνά στις συζητήσεις για το κλιματικό πένθος, ίσως πιο εύστοχο. Στη δεκαετία του '70, η Pauline Boss, μελετώντας οικογένειες στρατιωτών που χάθηκαν εν ώρα δράσης, επινόησε τον όρο «διφορούμενη απώλεια» για να περιγράψει το συλληφθέν πένθος που ακολουθεί μια απώλεια χωρίς κλείσιμο ή κατανόηση.

Η Boss περιγράφει δύο τύπους διφορούμενης απώλειας, όταν το αντικείμενο απουσιάζει σωματικά αλλά είναι παρόν ψυχολογικά (όπως και με τους στρατιώτες που είναι αγνοούμενοι πολέμου) και όταν το αντικείμενο έχει φυσική παρουσία αλλά απουσιάζει ψυχολογικά (όπως συμβαίνει με τη νόσο του Αλτσχάιμερ). Το πρώτο βοηθά να ριχθεί φως στο συλληφθέν πένθος που συχνά βιώνουν οι κλιματικοί πρόσφυγες. Πώς θρηνούμε ένα σπίτι που βυθίζεται σε μια μακρινή θάλασσα, αλλά παραμένει ψυχολογικά παρόν; Ο δεύτερος τύπος αμφιλεγόμενης απώλειας είναι κατάλληλος για την εμπειρία της ζωής σε μια περιοχή που απειλείται από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Το αντικείμενο της προσκόλλησης είναι εκεί αλλά όχι εκεί, εξακολουθεί να υπάρχει, αλλά σιγά σιγά εξαφανίζεται. Πώς θρηνούμε την απώλεια κάποιου του οποίου το χέρι μπορούμε και κρατούμε ακόμα; Πώς θρηνούμε ένα σπίτι ολοένα πιο επιρρεπές σε πλημμύρες,

perfect, but even the disjunctures reveal how wickedly hard the problem of climate grief can be. When a beloved person is slowly disappearing into the fog of senescence, the endpoint is known. With rising seas, the endpoint remains unknown. Three feet? Eight feet? Grief is stalled by uncertainty. For what eventuality should you and your community prepare? Of what do you need to let go in order to move forward? The incentive to wait and see is powerful. But hoping for a rise in sea levels of just one or two feet by 2100 is starting to look a lot like self-delusion, and for those who have the luxury of choice, clinging to life at the waterline is increasingly an exercise in self-defeat. For politicians and the rich, who prosper from maintenance of the status quo, it is increasingly unconscionable.

In the coming years, as cities around the world need to be raised, rebuilt, walled off from the ocean, or abandoned, millions of people will be displaced, impoverished and left to fend for themselves by governments unwilling or unable to help. Driving along the Jersey shore, Goodell hears a man called Anthony Caronia on the radio, pleading for a government buyout of his home so he can move to higher ground:

I'm being honest with you, I'm giving up! ... This is not right. This is not fair. Something needs to be done today. Today. Please understand me – this is a cry out for help. From anyone and everyone in America listening, Mr Anthony Caronia is begging the State of Louisiana and the United States government to come in and buy me out and please move my family outta harm's way. Please understand my cry. I'm ready to go. I'm begging for help.

αλλά όχι βυθισμένο, ακόμα; Οι παραλληλισμοί δεν είναι τέλει, αλλά ακόμη και οι διαχωρισμοί φανερώνουν πόσο μοχθηρά κακό μπορεί να είναι το πρόβλημα του κλιματικού πένθους. Όταν ένα αγαπημένο πρόσωπο εξαφανίζεται σιγά στην ομίχλη των γηρατειών, το τέλος είναι γνωστό. Με την άνοδο της στάθμης, το τέλος παραμένει άγνωστο. Ένα μέτρο; Δυόμιση μέτρα; Το πένθος παρακωλύεται από την αβεβαιότητα. Για ποιο ενδεχόμενο πρέπει να προετοιμαστείτε εσείς και η κοινότητά σας; Τι πρέπει να αφήσετε ώστε να πάτε μπροστά; Το κίνητρο, να περιμένουμε και να δούμε είναι ισχυρό. Αλλά η ελπίδα για μια άνοδο της στάθμης της θάλασσας μόλις μισό μέτρο μέχρι το 2100 αρχίζει να μοιάζει πολύ με αυταπάτη. Όσον αφορά όσους έχουν την πολυτέλεια της επιλογής, η προσκόλληση στη ζωή στην ίσαλο γραμμή είναι όλο και περισσότερο μια άσκηση στην ήττα τους. Για τους πολιτικούς και τους πλούσιους, που ευημερούν από τη διατήρηση του status quo, είναι όλο και περισσότερο ασυνείδητο.

Τα ερχόμενα χρόνια, καθώς οι πόλεις σε όλο τον κόσμο θα χρειαστεί να ανυψωθούν, να ανοικοδομηθούν, να διαχωριστούν με τοιχώματα από τον ωκεανό ή να εγκαταλειφθούν, εκατομμύρια άνθρωποι θα εκτοπιστούν, θα εξαθλιωθούν και θα αφεθούν να τα βγάλουν πέρα από κυβερνήσεις απρόθυμες ή ανήμπορες να βοηθήσουν. Οδηγώντας κατά μήκος της ακτής του Τζέρσεϋ, ο Goodell ακούει έναν άνδρα ονομαζόμενο Anthony Caronia στο ραδιόφωνο, να εκλιπαρεί για μια εξαγορά του σπιτιού του από το κράτος, ώστε να μετακομίσει σε ψηλότερο σημείο:

Είμαι ειλικρινής μαζί σας, παραιτούμαι! ... Αυτό δεν είναι σωστό. Δεν είναι δίκαιο. Κάτι πρέπει να γίνει σήμερα. Σήμερα. Παρακαλώ καταλάβετε με, αυτή είναι μια έκκληση για βοήθεια. Από τον καθένα και όλους στην Αμερική που ακούει, ο κ. Anthony Caronia ζητά από την Πολιτεία της Λουιζιάνα και την κυβέρνηση των Ηνωμένων Πολιτειών να έρθουν και να με εξαγοράσουν και παρακαλώ να μετακινήσουν την οικογένειά μου μακριά από τον κίνδυνο. Παρακαλώ καταλάβετε την έκκληση μου. Είμαι έτοιμος να φύγω. Ικετεύω για βοήθεια.

Goodell writes with compassion and clarity: ‘Not everyone is going to be saved. Wealthy people will take care of themselves, either by moving their homes or elevating them or building seawalls or simply writing off the house as it crumbles into the sea, but for the vast majority of people who live on coastlines, it’s going to be a tough day when they wake up and realise that their state or federal government doesn’t have the money or the political will to rescue them.’ In a sprawling slum just outside Lagos, where houses stand on stilts over polluted water and are accessible only by boat, residents’ homes ‘will be chainsawed or burned and they will be forced to live on the streets or jam themselves into ... buildings which, like virtually all buildings in Lagos, have been built at sea level and are therefore doomed in the coming years, creating a new generation of refugees’. He doesn’t mince words: these refugees ‘will pay for the stupidity and greed of others with the health of their children and their own brutally short lives’. Already, the greatest human migration since the end of the first Ice Age is underway, and while people aren’t water (Steve Bannon’s favourite novel is a racist fantasy that insistently describes migrants as a flood), it isn’t hard to imagine increasingly nationalistic governments committing to closed border policies as a barbarous form of flood insurance.

This melancholy book is not without glimmers of hope. Goodell writes in nostalgic terms about a past when people lived with water, not in opposition to it. Looking forward, he is enamoured of the Nigerian architect Kunlé Adeyemi’s floating school in Makoko, ‘an astonishingly simple, elegant structure, one that suggested we could solve the problem of living with water if we just thought about it a little differently’. He trains his gaze on Rotterdam, a young city built to adapt perhaps better than any other to sea level rise. The book’s very last pages finally touch on

Ο Goodell γράφει με συμπόνια και διαύγεια: «Δεν πρόκειται όλοι να σωθούν. Οι πλούσιοι θα φροντίσουν τον εαυτό τους, είτε μεταφέροντας τα σπίτια τους είτε με την ανύψωσή τους ή με την κατασκευή κυματοθραυστών ή απλώς ξεγράφοντας το σπίτι καθώς καταρρέει στη θάλασσα. Ωστόσο για τη συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων που ζουν σε ακτογραμμές, θα είναι δύσκολη η μέρα που θα ξυπνήσουν και θα συνειδητοποιήσουν ότι η κρατική ή ομοσπονδιακή κυβέρνησή τους δεν έχει τα χρήματα ή την πολιτική θέληση να τους σώσει ». Σε μια επεκτεινόμενη φτωχογειτονιά μόλις έξω από το Λάγος, όπου τα σπίτια στέκονται με στύλους πάνω από το μολυσμένο νερό και είναι προσβάσιμα μόνο μέσω βάρκας, τα σπίτια των κατοίκων «θα πριονιστούν ή θα καούν και οι ίδιοι θα αναγκαστούν να ζήσουν στους δρόμους ή να στριμωχτούν σε... κτίρια τα οποία, όπως ουσιαστικά όλα τα κτίρια στο Λάγος, έχουν χτιστεί στην επιφάνεια της θάλασσας και, ως εκ τούτου, είναι καταδικασμένα τα επόμενα χρόνια, δημιουργώντας μια νέα γενιά προσφύγων». Δεν μασάει τα λόγια του, αυτοί οι πρόσφυγες «θα πληρώσουν για την ηλιθιότητα και την απληστία των άλλων με την υγεία των παιδιών τους και τις δικές τους βάνανσα σύντομες ζωές». Ήδη, η μεγαλύτερη ανθρώπινη μετανάστευση από το τέλος της πρώτης εποχής των παγετώνων βρίσκεται σε εξέλιξη και ενώ οι άνθρωποι δεν είναι νερό (το αγαπημένο μυθιστόρημα του Steve Bannon είναι μια ρατσιστική φαντασίωση που ακατάπαυστα περιγράφει τους μετανάστες ως πλημμύρα), δεν είναι δύσκολο να φανταστούμε όλο και περισσότερο εθνικιστικές κυβερνήσεις να τηρούν πολιτικές κλειστών συνόρων ως μια βάρβαρη μορφή ασφάλισης πλημμυρών.

Αυτό το μελαγχολικό βιβλίο δεν είναι χωρίς λάμψη ελπίδας. Ο Goodell γράφει με νοσταλγικούς όρους για ένα παρελθόν όπου οι άνθρωποι ζούσαν με το νερό, όχι σε αντίθεση με αυτό. Κοιτάζοντας μπροστά, έχει ερωτευτεί το πλωτό σχολείο του Νιγηριανού αρχιτέκτονα Kunlé Adeyemi στο Μάκοκο, «μια απίστευτα απλή και κομψή κατασκευή, που υποδηλώνει ότι θα μπορούσαμε να λύσουμε το πρόβλημα της διαβίωσης με το νερό αν σκεφτόμασταν απλώς λίγο διαφορετικά». Στρέφει το βλέμμα του στο Ρότερνταμ, μια νέα πόλη που χτίστηκε για να προσαρμοστεί ίσως καλύτερα από οποιαδήποτε άλλη στην άνοδο της στάθμης της θάλασσας. Εν

the idea that people might join together to share resources and work to save each other. The Dutch landscape architect Adriaan Geuze compares the remaking of global coastlines with other ‘transformative catastrophes’ such as the Dust Bowl of the 1930s, ‘a partly manmade natural disaster that profoundly changed the geography of America and also expanded the role government plays in ensuring the long-term welfare of even the most vulnerable people’. Geuze tells Goodell that what’s to come ‘is going to require a rethinking of the social contract between government and its citizens’. Goodell’s response is cautious: ‘Maybe it will.’

What will happen in the next eighty years remains far from certain. There is a tipping point after which ice sheets will fully collapse – Greenland holds enough water to raise sea levels by roughly 22 feet – but researchers don’t know where that point lies. In January, NOAA released a major report on sea level rise that current ice-sheet collapse and more than doubles the median rise in global sea levels predicted at the time of the Paris Agreement, from 2.3 feet to 4.9 feet. Goodell’s conclusion is crystal clear: ‘If we want to minimise the impact of sea level rise in the next century, here’s how we do it: stop burning fossil fuels and move to higher ground.’ If humans stopped using fossil fuels entirely by 2050, we might face two to three feet of sea level rise by the end of the century. Instead of 4.9 feet. Or 11 feet. But the water will come. The future depends on how humans rise to meet it.

κατακλείδι, οι τελευταίες σελίδες του βιβλίου θίγουν την ιδέα ότι οι άνθρωποι μπορούν να συσπειρωθούν, να μοιραστούν πόρους και να δουλέψουν για να σώσουν ο ένας τον άλλον. Ο Ολλανδός αρχιτέκτονας τοπίου Adriaan Geuze συγκρίνει την ανασύνταξη των ακτών παγκοσμίως με άλλες «μεταμορφωτικές καταστροφές» όπως το *Dust Bowl* του Τέξας της σκονισμένης δεκαετίας του 1930, «μια μερικώς ανθρωπογενής φυσική καταστροφή που άλλαξε εις βάθος τη γεωγραφία της Αμερικής και επέκτεινε επίσης τον ρόλο που διαδραματίζει η κυβέρνηση στην εξασφάλιση μακροπρόθεσμης ευημερίας ακόμη και των πιο ευπαθών ατόμων». Ο Geuze λέει στον Goodell ότι αυτά που επρόκειτο να συμβούν «θα προαπαιτήσουν μια αναθεώρηση του κοινωνικού συμβολαίου μεταξύ της κυβέρνησης και πολιτών της». Η απάντηση του Goodell είναι προσεκτική: «Ίσως».

Ότι συμβεί τα επόμενα ογδόντα χρόνια δεν είναι διόλου βέβαιο. Υπάρχει ένα σημείο καμπής, μετά το οποίο τα φύλλα πάγου θα καταρρεύσουν πλήρως. Η Γροιλανδία έχει αρκετό νερό για να ανεβάσει τη στάθμη της θάλασσας χονδρικά 7 μέτρα, αλλά οι ερευνητές δεν ξέρουν πού βρίσκεται το σημείο αυτό. Τον Ιανουάριο, η αμερικανική Υπηρεσία Ωκεανών και Ατμόσφαιρα (NOAA) δημοσίευσε μια έκθεση μείζουσας σημασίας. Η έκθεση σχετίζεται με την άνοδο της στάθμης της θάλασσας, συνυπολογίζοντας την σημερινή κατάρρευση των φύλλων πάγου, και υπερδιπλασιάζει τη μέση αύξηση του επίπεδου της στάθμης της θάλασσας παγκοσμίως, προβλεπόμενη την περίοδο της Συμφωνίας του Παρισιού, από 70 εκατοστά σε ενάμιση μέτρο. Το συμπέρασμα του Goodell είναι τελείως διαυγές: «Αν θέλουμε να ελαχιστοποιήσουμε τον αντίκτυπο της αύξησης της στάθμης της θάλασσας τον επόμενο αιώνα, να πώς θα το κάνουμε, να σταματήσουμε να καίμε ορυκτά καύσιμα και να μετακινηθούμε σε υψηλότερα σημεία». Εάν οι άνθρωποι σταματούσαν να χρησιμοποιούν ορυκτά καύσιμα εξ ολοκλήρου μέχρι το 2050, ίσως αντιμετωπίσουμε μια άνοδο της στάθμης της θάλασσας μισού με ενός μέτρου μέχρι το τέλος του αιώνα. Αντί για ενάμιση μέτρο. Ή τρία και μέτρα. Αλλά το νερό θα έρθει. Το μέλλον εξαρτάται από το πως οι άνθρωποι θα σταθούν να το υποδεχτούν.

--	--

Σχολιασμός

Γενικότερες Πληροφορίες

Το κείμενο είναι δημοσιευμένο στην ιστοσελίδα του περιοδικού «*London Review of Books*», γνωστό περιοδικό με κείμενα διάφορων ειδών και διάφορων θεμάτων. Στην περίπτωση του προς μετάφραση κειμένου, έχουμε την κριτική ενός βιβλίου με θέμα την έρευνα και τα απομνημονεύματα του ίδιου του συγγραφέα γύρω από το αυξανόμενο πρόβλημα της ανόδου της θάλασσας και τις συνέπειες του.

Ο συγγραφέας του βιβλίου ονομάζεται *Jeff Goodell*, Αμερικάνος συγγραφέας και δημοσιογράφος με επαίνους για άρθρα και βιβλία. Η συγγραφέας της κριτικής είναι η *Meehan Crist*., νυν συγγραφέας στο Τμήμα Βιολογικών Σπουδών στο Πανεπιστήμιο Κολούμπια. Όπως βλέπουμε πρόκειται για δύο έμπειρους συγγραφείς που ειδικεύονται σε ζητήματα περιβάλλοντος.

Για τον αναγνώστη μπορούμε να υποθέσουμε πως κατέχει πνευματική καλλιέργεια, χωρίς να τον αποκαλούμε διανοούμενο. Έχει επαφή με τα θέματα που παρουσιάζονται και σχετικές γνώσεις είτε επιστημονικές είτε ιστορικές είτε άλλες.

Ακολουθώντας το μοντέλο της *Riesel* (1963) για το ύφος του κειμένου, το χαρακτηρίζουμε επιστημονικό, δημοσιογραφικό και ύφος της λογοτεχνίας. Οι περιγραφές, οι αφηγήσεις αποτελούν σημαντικό κομμάτι του και δημιουργούν μια έντονη ροή λόγου. Υπάρχουν κάποια γλαφυρά στοιχεία σε αυτό, αλλά εξισορροπούνται από τον στυφό επιστημονικό λόγο.

Η γλώσσα είναι ειδική σε μεγάλο μέρος της, λόγω του θέματος του κειμένου με πλούσιο λεξιλόγιο που στολίζει τις περιγραφές. Η εξειδικευμένη ορολογία και οι αναφορές σε ιστορικά και επιστημονικά γεγονότα απαρτίζουν το κείμενο στο σύνολο του.

Για το επίπεδο της γλώσσας όπως παρουσιάζεται από τον *Χαραλαμπάκη* (2012), είναι ένα μείγμα απλής, καθημερινής γλώσσα συνάμα επιστημονική και λογοτεχνική.

Μεταφραστικά Προβλήματα

Ο *Jeff Goodell* διαθέτει γοργό τρόπο γραφής με πλατιές προτάσεις και συχνή παρεμβολή δευτερευουσών προτάσεων. Η *Meehan Crist* κάνει αρκετές αναφορές στο βιβλίο και συχνά εισάγει αποσπάσματα του βιβλίου στις προτάσεις της. Τα παραπάνω σε μεγάλο βαθμό σχετίζονται και με τις ειδοποιούς διαφορές μεταξύ των δύο γλωσσών, Ελληνικά και Αγγλικά.

Προσπάθησα σε όλη μου την μετάφραση να διατηρήσω τα χαρακτηριστικά του πρωτότυπου όπου γινόταν από άποψη έκφρασης, λεξιλογίου και μορφής, αλλά υπήρχε ανάγκη για απομάκρυνση από αυτό. Ακολούθησα πιστά την θεωρία του σκοπού όπως ορίζεται και από τον Vermeer (1989/ 2000) «Η θεωρία του σκοπού διακηρύσσει ότι κάποιος πρέπει να μεταφράζει συνειδητά και αδιάλειπτα, σύμφωνα με μερικές αρχές που σέβονται το κείμενο στόχο. Όμως, η θεωρία δεν δηλώνει ποιες είναι αυτές οι αρχές: η απόφαση για το ποιες είναι πρέπει να λαμβάνεται ξεχωριστά σε κάθε περίπτωση». Προτάσεις συρρικνώθηκαν όπου χρειάστηκε και λέξεις αποδόθηκαν με λιγότερη ή περισσότερη ισχύ, λιγότερο ή περισσότερο λογοτεχνικό ύφος, έτσι ώστε στο σύνολο της η μετάφραση να ανταποκρίνεται στο πρωτότυπο. Κύριος στόχος μου υπήρξε η ισοδυναμία.

Τίτλος

The Water Will Come: Rising Seas, Sinking Cities and the Remaking of the Civilised World	«The Water Will Come: Rising Seas, Sinking Cities and the Remaking of the Civilised World» (<i>Το Νερό Έρχεται: Η άνοδος των θαλασσών, οι βυθισμένες πόλεις και η αποκατάσταση του πολιτισμένου κόσμου</i>)
--	---

Ο τίτλος είναι ουσιαστικά ο τίτλος ενός βιβλίου που δεν έχει μεταφραστεί ακόμα. Θεωρώ σημαντική την πληροφόρηση του αναγνώστη ως προς τον επίσημο τίτλο, αλλά και την πλήρη κατανόηση του. Για τους λόγους αυτούς παράθεσα αμετάφραστο τον τίτλο και σε παρένθεση την δική μου απόδοση του.

Γλώσσα

Το κείμενο είναι γραμμένο σε *Αμερικανικά Αγγλικά* και πολλές λέξεις χρησιμοποιούνται όπως σε αυτό τον τύπο Αγγλικών. Ο ίδιος ο τρόπος γραφής του *Jeff Goodell* δεν είναι πάντα επιτυχής στο παιχνίδι λέξεων όπως θα δούμε παρακάτω, αλλά διατηρεί αφηγηματικότητα και φυσικότητα στον λόγο του. Στην επιλογή των λέξεων του θα παρατηρήσουμε απλές λέξεις του καθημερινού Αμερικανικού λόγου, επιστημονική ορολογία και πιο εξεζητημένες λέξεις. Οι επιλογές μου ορίζονταν από τις παραμέτρους της δυναμικής ισοδυναμίας του *Nida*, της οποίας αναπόσπαστο μέρος είναι η φυσικότητα και σκοπός της η επίτευξη του «*πλησιέστερου φυσικού ισοδύναμου με το μήνυμα της γλώσσας-πηγής*» (1964a) (*Nida και Taber 1969*).

This can't be a fear-fest	Δεν είμαστε εδώ για τρομοκρατία
---------------------------	---------------------------------

Ο όρος «fear-fest» που είναι συνδυασμός των λέξεων «fear» και «festival» αναφέρεται σε ένα συγκεκριμένο φεστιβάλ τρόμου που σύμφωνα με την Βικιπαίδεια, είναι έκφραση που υποδηλώνει υπερβολικό κλίμα φόβου. Ένα *φεστιβάλ τρόμου* με την ίδια έννοια δεν υπάρχει στην Ελλάδα και κατά τις *Καλτσογιάννου και Ευθυμίου* (2004) «Οι έννοιες υφίστανται την επίδραση του κοινωνικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος στο οποίο αναπτύσσονται», έτσι προτίμησα την «τρομοκρατία» που χρησιμοποιείται με τον ίδιο τρόπο.

intelligentsia	διανοούμενους
----------------	---------------

living	διαβίωσης
--------	-----------

Το άρθρο ολόκληρο απαρτίζεται τόσο από καθημερινό, όσο από μερικώς λόγιο λεξιλόγιο. Ως μεταφράστρια του κειμένου καλέστηκα να φέρω μια ισορροπία στον λόγο την οποία κατάφερα χάρη στην ισοδυναμία κατά τους Vinay και Darbelnet (2000), δηλαδή τις περιπτώσεις όπου δύο γλώσσες περιγράφουν την ίδια κατάσταση με διαφορετικά υφολογικά και δομικά μέσα. Για το *intelligentsia* η μόνη κατάλληλη απόδοση που υπάρχει στα ελληνικά είναι οι διανοούμενοι θυσιάζοντας κάτι από το κύρος του πρωτότυπου. Έτσι πολλές φορές αντικατέστησα πιο απλοϊκές λέξεις στην μετάφραση με κάπως πιο σύνθετες, όπως με το *living* και το *διαβίωσης*.

speed-dating	speed-dating
--------------	--------------

Δεν είναι διόλου ασυνήθιστος ο διαγλωσσικός δανεισμός ή τα έκτυπα ανάμεσα σε Αγγλικά και Ελληνικά. Σε ένα κείμενο όπως αυτό είναι προτιμότερο πάντα να διατηρήσω το έκτυπο «speed-dating» από να επινοήσω ένα νεολογισμό. Πρόκειται για όρο που πολλοί είτε γνωρίζουν, ή έστω θα αφομοιώσουν αρκετά εύκολα. Ως φραστικό έκτυπο ορίζεται από την *Τσίγκου*, ένα σύνταγμα το οποίο μεταφέρεται κατά λέξη είτε σεβόμενο τους κανόνες και τις δομές της γλώσσας αφίξεως.

status quo	status quo
------------	------------

Από την άλλη η λατινική σύμφραση *status quo* χρησιμοποιείται στα Ελληνικά σχεδόν φυσικά στην αρθρογραφία. Οι όροι λατινικής προέλευσης είναι ανώδυνοι όροι της ειδικής Αγγλικής και Ελληνικής γλώσσας (Κελάνδριας 2007: 64) και δεν χρειάζονται μετάφραση.

chainsawed	θα πριονιστούν
------------	----------------

Επανέρχομαι, με αφορμή τον παραπάνω όρο, στην δυσκολία που προκαλεί και η ιδιοσυγκρασία της κάθε γλώσσας. Τα Αγγλικά είναι μια πολύ πιο εύπλαστη γλώσσα, το παιχνίδι με τις λέξεις πιο εύκολο.

Στο κείμενο συναντάμε το *chainsaw* ως ρήμα, φαινόμενο γνωστό ως Αμερικανισμός στην γλωσσολογία. Αν και μια μόνο λέξη, προσδίδει περιγραφικότητα και κωμικότητα στον χαρακτήρα του κειμένου. Επέλεξα να μείνω όσο πιο πιστή γίνεται στο κείμενο και ακολούθησα την μέθοδο της προσαρμογής, την εύρεση αντίστοιχης πολιτισμικής ιδιαιτερότητας λόγω διαφοράς πολιτισμών μεταξύ γλώσσας αφετηρίας και γλώσσας αφίξεως (Τσίγκου), σωστότερο θεώρησα το προϋπάρχον πριονίζω παρά ένα νεολογικό ρήμα όπως αλυσοπριονίζω.

lobby	λόμπι
-------	-------

Η απόδοση του *lobby* στα Ελληνικά θα μπορούσε να μεταφραστεί ως *αίθουσα αναμονής* ή ως *λόμπι* σύμφωνα με το *WordReference*. Κατά την μετάφραση μου προτιμούσα τα γλωσσικά

δάνεια μέσω άμεσου δανεισμού που περιγράφει τον μηχανισμό πλήρους υιοθέτησης όρων από άλλες γλώσσες κατά την διαδικασία του δευτερογενούς σχηματισμού όρων (Κεραμίδας 2005: 52). Το λόμπι προτιμήθηκε έναντι άλλων όρων για να διατηρήσω την Αμερικανική ατμόσφαιρα που κυριαρχεί σε σημεία του κειμένου.

Σύνταξη

Στο κομμάτι της σύνταξης ιδιαίτερη προσοχή έπρεπε να δοθεί σε σχέση με τον Ευθύ και τον Πλάγιο λόγο. Το βιβλίο του *Jeff Goodell* περιέχει πλήθος διαλόγων και μονολόγων που δίνουν ζωντάνια στο κείμενο. Η *Meehan Crist*, όπως και επιβάλλει μια κριτική, αναφέρεται στα λεγόμενα του *Goodell* και τα εισάγει στο κείμενο και με ευθύ και με πλάγιο λόγο. Στο μεγαλύτερο μέρος της μετάφρασης ακολούθησα πιστά το κείμενο πηγή και χρησιμοποίησα την τεχνική έμμεσης μετάφρασης, γνωστή ως μετατόπιση. Η μετατόπιση ορίζεται από τον *Vinay* και τον *Darbelenet* ως ένα μέρος του λόγου που μεταβάλλεται σε ένα άλλο χωρίς να αλλάζει νόημα (2000,1995). Επίσης, επειδή στα Ελληνικά φορτώνει πιο εύκολα ο λόγος, επαναλήψεις τύπου «*Goodell writes*» είτε μετακινήθηκαν (πίνακας 1) είτε απαλείφθηκαν (πίνακας 2).

‘In Miami ... manageable.’	«Στο Μαϊάμι ... διαχειρίσιμη ».
----------------------------	---------------------------------

Πίνακας 1

‘As the waters ... school drama production.’	«Όπως ... θεατρικό» γράφει ο <i>Goodell</i> .
--	---

Πίνακας 2

Μιας και η μετάφραση δεν αποτελεί μόνο λέξεις, επέμβαση μου στην μεταφραστική διαδικασία έγινε και στα σημεία στίξης. Εδώ επικαλούμαι το 4^ο κριτήριο για την αποτίμηση των μεταφράσεων που αναφέρονται στις Υπομνήσεις προς τους Υποψήφιους του Ινστιτούτου Γλωσσολογίας (Μ. Βρετανία) «*η ακρίβεια στις τεχνικές πτυχές της στίξης*». Σε τέτοια είδους κείμενα χρησιμοποιούνται συγκεκριμένα σημεία στίξης σε κάθε γλώσσα.

Κείμενο Πηγή	Μετάφρασμα
-	, ή .
‘ ,	«»

Στο πίνακα αυτό παρέχω τις αντιστοιχίες που επέλεξα κατά την μετάφραση μου.

Σύμβολα

Μεγάλη σημασία για το κείμενο, σε σχέση τις πληροφορίες που μετάδιδε, είχαν την μορφή αριθμητικών ποσών. Το γεγονός αυτό δυσχεραίνει κάπως την μετάφραση μιας και το πρωτότυπο, όντας γραμμένο στα Αγγλικά, αναφέρεται σε διαφορετικό σύστημα μέτρησης από ότι στην Ελλάδα. Στις περιπτώσεις αυτές καλέστηκα να κάνω μετατροπή των μονάδων μέτρησης και τον τρόπο που ήταν γραμμένο το κείμενο.

Three feet? Eight feet?	Ένα μέτρο; Δυόμιση μέτρα;
-------------------------	---------------------------

But [...] one or two feet by 2100 [...] self-defeat.	Αλλά [...] μισό μέτρο μέχρι το 2100 [...] αυταπάτη.
--	---

Για την αποτύπωση αριθμητικών ποσών επέλεξα να γίνεται ολογράφως για περισσότερη ενίσχυση τους. Στο πρωτότυπο οι περισσότερες μετρήσεις γίνονται ολογράφως με εξαίρεση όσων είναι πάνω από δέκα.

11 feet	τριών μέτρων
---------	--------------

Στην περίπτωση των χρονολογιών και των χρηματικών ποσών του κειμένου ακολούθησα πιστά το πρωτότυπο και επέλεξα την αριθμητική προσέγγιση. Προσοχή δόθηκε στις χρονολογίες να ταιριάζουν και ένα ελληνικό κείμενο, ενώ θεώρησα απαραίτητη την μετατροπή του συναλλάγματος από δολάριο (\$) σε ευρώ (€).

\$6 billion	5,5 δις €
But [...] between \$5 million and \$80 million [...] raised.	Αλλά [...] μεταξύ 5 εκατ. € και 80 εκατ. € [...] θύρες.

Η τέλεια αντιστοίχιση δεν ήταν απαραίτητη σε όλες τις περιπτώσεις εφόσον δεν πρόκειται για απόλυτο οικονομικό κείμενο. Το δεύτερο παράδειγμα μας των 5 και 80 εκατομμυρίων έχει αφηρημένο ρόλο παραδείγματος.

In 2015 [...] feet.	To 2015 [...] μέτρο.
In the 1970s [...] or understanding.	Στη δεκαετία του '70 [...] κατανόηση.

Στην μετάφραση δόθηκε σημασία κυρίως στην φυσικότητα του κειμένου και έγιναν αμελητέες αλλαγές, όπως στο δεύτερο παράδειγμα.

Ονόματα

Οι μεταφραστικές επιλογές που έκανα στο τομέα της μετάφρασης των ονομάτων είναι μάλλον ιδιαίτερες. Μιας και το κείμενο σε πρώτο επίπεδο αποτελεί κριτική βιβλίου και σε δεύτερο επίπεδο αποτελείται από το ίδιο το βιβλίο με τις αφηγήσεις του, υπάρχει πλήθος από κύρια ονόματα, τοπωνύμια και γεγονότα.

Εδώ πρέπει να ξεκαθαρίσω ότι αντιμετώπισα την μετάφραση ως μετάφραση κριτικής και αποστασιοποιήθηκα από το βιβλίο. Με άλλα λόγια διαφορετικές μεταφραστικές επιλογές θα έκανα αν μετάφραζα βιβλίο, τα αποσπάσματα του βιβλίου έχουν μεταφραστεί έτσι ώστε να υπάρχει συνοχή στο κείμενο.

Να σημειωθεί ότι, την περίοδο της συγγραφής της πτυχιακής μου εργασίας, δεν υπήρχε κάποια επίσημη μετάφραση του βιβλίου.

Στην ολότητα του κειμένου είναι προφανές ότι προτίμησα ήδη υπάρχοντες ελληνικούς τύπους είτε χρησιμοποίησα μεταγραφή. Ακολούθησα τον κανόνα της συνεκτικότητας κατά την Reiss και τον Vermeer (1984) όπου το κείμενο στόχος «πρέπει να είναι συνεκτικά ερμηνεύσιμο με την κατάσταση των δεκτών του κειμένου στόχος».

Η μόνη σημαντική εξαίρεση είναι τα κύρια ονόματα, τα οποία μετάφερα απaráλλαχτα. Το ονοματεπώνυμο των συγγραφέων και όχι μόνο παρέμειναν με λατινικούς χαρακτήρες στο μεταφρασμένο κείμενο. Εφόσον πρόκειται για κριτική, φρόντισα να τονίσω τα ονόματα των συγγραφέων και να τα ξεχωρίσω, επιλέγοντας να μην κάνω κάποια επέμβαση σε αυτά. Το Jeff Goodell παρέμεινε Jeff Goodell και το Meehan Crist, Meehan Crist, παρομοίως και στα λοιπά κύρια ονόματα ακολούθησα τον ίδιο κανόνα για να διατηρήσω την συνεκτικότητα του κειμένου.

Κατά την μετάφραση μου, επίσης, δεν αποπειράθηκα να μεταφράσω τίτλους βιβλίων («How to Cool the Planet: Geoengineering», «the Audacious Quest to Fix Earth's Climate», «Big Coal: The Dirty Secret behind America's Energy Future»), ονόματα κατασκευών (Big U, MOSE) και γνωστών υπηρεσιών (Nasa).

Τα παραπάνω βιβλία δεν έχουν μεταφραστεί ακόμα και ο τίτλος θα εξαρτηθεί απολύτως από τον μεταφραστή τους. Τα ονόματα κατασκευών αποτελούν τεχνική ορολογία, στην οποία λίγη επιρροή έχω πάλι, αλλά σε κάθε είδους κείμενο προτιμώνται με τους λατινικούς χαρακτήρες τους. Τέλος υπηρεσίες όπως η Nasa είναι οικείες στον Έλληνα αναγνώστη και συνηθίζεται να μην μεταφράζονται.

Εδώ ανατρέχουμε πάλι στην θεωρία του σκοπού, που προσπάθησα να συνδράμει με τον κανόνα της πιστότητας, δηλαδή πως πρέπει να υπάρχει συνεκτικότητα ανάμεσα στο μετάφρασμα και το κείμενο πηγή (Munday).

Ιδιαίτερη μέριμνα υπήρξε για την μεταφορά των τοπωνυμίων (χωρών, πόλεων κλπ.) χρησιμοποιώντας και μεταγραφή όπου χρειαζόταν.

Manhattan	Μανχάταν
Greenland	Γροιλανδία
Makoko	Μάκοκο
Pine Barrens	Πάιν Μπάρενς

Οι ιστορίες του Goodell διαδραματίζονται κυρίως στην Αμερική, αλλά όχι μόνο, με αποτέλεσμα να υπάρχουν πολλές εξωτικές ονομασίες προς μετάφραση. Στα δύο παραδείγματα του Μανχάταν και της Γροιλανδίας έχουμε γνωστούς καθιερωμένους όρους και μεταφράσεις. Για το Μάκοκο και το Πάιν Μπάρενς επέλεξα κάνω μεταγραφή, αφού ήλεγξα τον τονισμό τους.

Wall Street	Wall Street
-------------	-------------

Rolling Stone	Rolling Stone
---------------	---------------

Βέβαια υπήρξαν και άλλες περιπτώσεις με ονόματα και τίτλους που είναι καθιερωμένα στα Ελληνικά με λατινικούς χαρακτήρες.

Hurricane Sandy	τυφώνας Σάντι
San Francisco International	Σαν Φρανσίσκο Διεθνές

Υπήρχαν και διφορούμενες συμφράσεις που θα μπορούσαν να μην μεταφραστούν καθόλου, αλλά προτίμησα να χρησιμοποιήσω το μεταφραστικό δάνειο για μεγαλύτερη εξοικείωση του αναγνώστη και καλύτερη κειμενική συνοχή. Όπως ορίζεται από τον Κελάνδρια (2007) *πρόκειται για την κατά λέξη μετάφραση του όρου από τη γλώσσα αφετηρίας.*

National Oceanic and Atmospheric Association (NOAA)	Εθνικής Υπηρεσίας Ωκεανών και Ατμόσφαιρας (NOOA)
---	--

Για την μετάφραση της υπηρεσίας NOAA με εξυπηρετούσε καλύτερα η μετάφραση του όρου με διατήρηση της ξενόγλωσσης βραχυγραφίας (Κελάνδριας). Σε ελληνικά ειδικά κείμενα προτιμάται το NOOA και επιτρέπει την εύκολη επανάληψη του, αλλά η ανάλυση της βραχυγραφίας έπρεπε να γίνει στα ελληνικά για σίγουρη κατανόηση του από τον αναγνώστη.

Ορολογία

Στο κομμάτι των μεταφραστικών προβλημάτων μεγάλο μέρος πηγάζει από το ζήτημα της ορολογίας. Αν και κυρίως περιβαλλοντικό το κείμενο μας περιλαμβάνει διάφορα είδη ειδικής γλώσσας, όπως για παράδειγμα οικονομική ή ναυτική ορολογία.

Για την αντιμετώπιση των συγκεκριμένων μεταφραστικών προβλημάτων, συμβουλευτήκα τον Gotti (2005) όσον αφορά την μονοαναφορικότητα, σημαντικό χαρακτηριστικό της ειδικής γλώσσας. *Ο όρος μονοαναφορικότητα δεν χρησιμοποιείται για να δηλώσει ότι κάθε όρος έχει μόνο ένα αντικείμενο αναφοράς (referent), αλλά για να δηλώσει ότι, σε κάθε συγκεκριμένο κειμενικό περιβάλλον, επιτρέπεται μόνο μια σημασία, γεγονός που προσδίδει στους όρους σημασιακή μοναδικότητα.*

waterline	ίσαλος γραμμή
-----------	---------------

Συχνή η ναυτιλιακή ορολογία στο κείμενο, προσπάθησα για επίτευξη ισοδυναμίας στα ελληνικά. Το *waterline*, που όπως εντόπισα σε λεξικά σαν το *Merriam Webster*, είναι όρος που χρησιμοποιούν οι ναυτικοί κυρίως και διασταύρωσα με το *ίσαλος γραμμή* στο *e-nautilia.gr*.

king tides	πελώριων παλίρροιών
------------	---------------------

Με έναν πιο καθημερινό τόνο το *king tides* περιγράφει, σε μη πιο επιστημονικό πλαίσιο, πολύ υψηλές παλίρροιες. Πρόκειται για έναν ανεπίσημο ναυτικό όρο της Αμερικανικής που δεν

έχει ακριβές αντίστοιχο στα Ελληνικά. Προτίμησα έτσι μια πιο φορτισμένη λέξη όπως το *πελώριος* για να έχει παρόμοιο αντίκτυπο, χρησιμοποιώντας την τεχνική της προσαρμογής, δηλαδή *εύρεσης αντίστοιχης πολιτισμικής ιδιαιτερότητας (Τσίγκου)*.

Global sea level rise	άνοδο της στάθμης της θάλασσας σε παγκόσμιο επίπεδο
low-lying coastal areas	χαμηλές παράκτιες περιοχές

Η σύνταξη προτάσεων με ειδική ορολογία ήταν από τα πιο απαιτητικά σημεία της μετάφρασης. Η μετάφραση του *Global sea level rise* έχει απόδοση που μακραίνει τον λόγο και ίσως παρερμηνευτεί.

Για το *low-lying coastal areas* δυσκολεύτηκα ιδιαίτερα να βρω ικανοποιητική απόδοση του *low-lying* που να ταιριάζει νοηματικά και συντακτικά.

Η παραπάνω τεχνική είναι η *απόδοση με περιγραφικό τρόπο στη γλώσσα-στόχο προκειμένου να καταστήσουμε σαφή την σημασία του αγγλικού όρου (Κεραμίδας)*.

marine ice-sheet instability	αστάθεια των θαλάσσιων φύλλων πάγου
------------------------------	-------------------------------------

Στην παραπάνω περίπτωση που ο όρος είναι καθιερωμένος, αλλά δεν υπάρχει ακόμα απόδοση στα Ελληνικά, επέλεξα να χρησιμοποιήσω μεταφραστικό δανεισμό πάλι με μετατροπία, που εστιάζει στην αλλαγή σκοπιάς από την οποία αντιλαμβάνεται το μήνυμα ο ομιλητής κάθε γλώσσας (Τσίγκου). Ωστόσο δεν θεωρείται έγκυρος όρος διότι το κείμενο μας δεν είναι ειδικό.

Paris Agreement	Συμφωνία του Παρισιού
-----------------	-----------------------

Η πιο γνωστή οικολογική συμφωνία, η *Paris Agreement*, συναντάται στα Ελληνικά ως *Συμφωνία του Παρισιού* ή *Συμφωνία των Παρισίων*. Και οι δύο μεταφράσεις της συμφωνίας συναντώνται με την ίδια συχνότητα σε αξιόπιστες πηγές. Εγώ κατέληξα στο *Συμφωνία του Παρισιού* αφού συμβουλευτήκα την ιστοσελίδα νομικής ορολογίας της Ε.Ε. *eur-lex.europa.eu*.

Scientists call this <u>regional effect fingerprinting</u>	Οι επιστήμονες το αποκαλούν <u>regional effect fingerprinting</u> (αναγνώριση δακτυλίων τοπικής δράσης)
--	---

Από τους πιο προβληματικούς όρους προς μετάφραση, το *regional effect fingerprinting* είναι ένας γεωλογικός όρος, για τον οποίο υπάρχουν ελάχιστες πληροφορίες. Το ζήτημα αυτό είναι γνωστό ως *απουσία ορολογίας και κατ' επέκτασιν ορολογική αβεβαιότητά (Κεραμίδας)*. Για την αντιμετώπιση του ο *Κεραμίδας* προτείνει διατήρηση του ξένου όρου που ακολουθείται από άμεσο δανεισμό.

brokers	κτηματομεσίτες
economic plunges	οικονομικές κατρακύλες

Η οικονομική γλώσσα αποτέλεσε αναγκαία για την γραφή του *Goodell* και οικονομικοί όροι εντοπίζονται σε όλο το κείμενο.

Συμβουλευτήκα έγκυρα διαδικτυακά λεξικά όπως το *WordReference* και βάσεις δεδομένων ορολογίας όπως το *iate.europa.eu* για την εύρεση των αντίστοιχων οικονομικών όρων στα Ελληνικά. Μερίμνησα επίσης να μεταφέρω την λογοτεχνικότητα της Αγγλικής οικονομικής γλώσσας, που διαμορφώνει το κείμενο μας για αυτό προτίμησα άμεσα δάνεια όπως στο *economic plunges* λαμβάνοντας πάντα υπόψιν μου την μονοαναφορικότητα και την θεωρία του σκοπού.

parking cash	επενδύσεις χαμηλού κινδύνου
--------------	-----------------------------

Η πιο περίπλοκη μεταφραστική επιλογή ήταν για το *parking cash* που αδυνατώ να μεταφερθεί στα ελληνικά όπως έχει. Αναζήτησα την σημασία του σε ιστοσελίδες όπως το *Reuters* και διαπίστωσα ότι υπάγεται σε *low-risk investment*. Για καλύτερη κατανόηση και ένταξη του όρου στο κείμενο προτίμησα τον συνώνυμο οικονομικό όρο *επενδύσεις χαμηλού κινδύνου*. Όπως αναφέρει και ο *Κεραμίδας* η ορολογία ορίζεται ως η δημιουργία γλώσσας ενός συγκεκριμένου τομέα, με αποτέλεσμα να ανταποκρίνεται στις ανάγκες έκφρασης των χρηστών της.

ambiguous loss	διφορούμενη απώλεια
----------------	---------------------

Οι όροι που υπάγονταν στην Ψυχολογία ήταν σαφώς λιγότεροι και ήταν δυνατόν να ερευνηθεί η απόδοση τους σε Ελληνικά άρθρα Ψυχολογίας.

Ιστορικά Γεγονότα

Great Recession	Μεγάλη Ύφεση του '29
-----------------	----------------------

Στην συγκεκριμένη περίπτωση αναμένω ο αναγνώστης να αντιληφθεί με ευκολία ποια *Μεγάλη Ύφεση* εννοείται, αφού το κείμενο είναι επικεντρωμένο στην Αμερικανική πραγματικότητα. Πάλι, όμως, θεώρησα πιο σωστή την μεγαλύτερη ακρίβεια που επιτυγχάνει η συνοδεία της ημερομηνίας.

Dust Bowl of the 1930s	"Dust Bowl" στο Τέξας της σκονισμένης δεκαετίας του 1930
------------------------	--

Το *Dust Bowl of the 1930s* παίρνει το όνομα του από το φαινόμενο των συνεχών ανεμοθύελλων που παρατηρήθηκαν στο Τέξας την δεκαετία του '30. Θεώρησα ότι ένας

Έλληνας αναγνώστης ενδεχομένως να μην έχει καμία γνώση του γεγονότος. Ελάχιστες πληροφορίες διατίθενται στα Ελληνικά. Έτσι φρόντισα να προσθέσω όσες περισσότερα στοιχεία και προσθέσω το *σκονισμένης*. Επίσης θεώρησα πιο ουσιώδες να κρατήσω εντός εισαγωγικών το *Dust Bowl* από μια πρόχειρη μετάφραση του.

Επίλογος

Ουσιαστική θεωρώ τη διεργασία της μετάφρασης, για οποιοδήποτε κείμενο και εάν αφορά. Στην περίπτωση της πτυχιακής μου εργασίας έχουμε να κάνουμε με την κριτική ενός βιβλίου σε μορφή άρθρου. Ο αναγνώστης της μετάφρασης αυτής ενημερώνεται για τους κινδύνους που ελλοχεύουν λόγω της ανόδου της στάθμης της θάλασσας, συναντά ανέλπιδες και μη λύσεις και κυρίως μαθαίνει για τόπους, γεγονότα και επιστήμες που δεν γνώριζε πριν.

Ποικίλες πτυχές του άρθρου με την περιγραφικότητα του και τις διηγήσεις του, αλλά και ειδική γλώσσα. Σκοπός ήταν πάντοτε να αποδίδω κατάλληλα τους όρους χωρίς να δυσχεραίνουν την ανάγνωση του κειμένου, ενώ ταυτόχρονα να επιτυγχάνω παραστατικότητα στις αφηγήσεις. Με την σωστή έρευνα και πρέπουσα αναζήτηση θεωρίας κατάφερα να αντιμετωπίσω όσα μεταφραστικά προβλήματα προέκυψαν είτε ορολογίας είτε έκφρασης.

Καταλήγοντας, στην πτυχιακή εργασία μου παρουσιάζεται στον αναγνώστη της μια κρίση που δεν έχει ξεσπάσει ακόμα και κυρίως τον εισάγει επιτυχώς στον κόσμο του *Jeff Goodell*. Στην ευχέρεια του ίδιου του αναγνώστη αν θα διαβάσει το βιβλίο, μεταφρασμένο ή αμετάφραστο, πάντως αν η μετάφραση μου είναι επιτυχής, ίσως το κάνει.

Βιβλιογραφικές Αναφορές

Κελάνδριας, Π. (2007). *Η Μετάφραση των Οικονομικών Κειμένων*, Αθήνα: Διάλογος

Κεραμίδας, Σ. Γ. (2015). *Ζητήματα Ορολογίας στην Τεχνική Μετάφραση*, Αθήνα: Διάλογος

Munday, J. (2004). Μεταφραστικές σπουδές: θεωρίες και εφαρμογές. (Α. Φιλιππάτος, μεταφρ.), Αθήνα: Μεταίχμιο (το πρωτότυπο έργο εκδόθηκε 2001)

Τσίγκου, Μ. (2011), Γλωσσολογία και Μετάφραση, Αθήνα: Διάυλος

Χαραλαμπίκης, Χ. (2012). Νεοελληνικός Λόγος, Αθήνα: Μ. Ρωμανός ΕΠΕ

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνόφωνη

Καλτσογιάννου Μ., Ευθυμίου Ε. (2004). Θεωρία, μέθοδοι και πρακτικές της ορολογίας στο Ελληνική ορολογία: έρευνα και εφαρμογές. Αθήνα: Ινστιτούτο Επεξεργασίας του Λόγου, εκδόσεις Καστανιώτη

Ξενόγλωσση

Riesel, E. (1963), Stilistik der deutschen Sprache , Moskau: Hochschule

Vermeer, H. J. (1989 / 2000), Skopos and commission in translational action, Heidelberg: TextTconTextT

Nida, E. A. (1964a), Toward a Science of Translating, Leiden: E. J. Brill

Nida, E. A. και Taber, C. R. (1969), The Theory and Practice of Translation, Leiden: E. J. Brill

Vinay, J.-P., & Darbelnet, J. (1958/2000), A Methodology for Translation, London: Routledge

Gotti, M. (2005), Investigating Specialized Discourse, Bern: Peter Lang AG

ΛΕΞΙΚΑ

Έντυπα

Τεγόπουλος, Φυτράκης. (1993). Ελληνικό λεξικό: Ορθογραφικό, ερμηνευτικό, ετυμολογικό, συνωνύμων, αντιθέτων, κύριων ονομάτων. Αθήνα: Εκδόσεις Αρμονία

Μπαμπινιώτης Γ. (1998). Λεξικό της νέας ελληνικής γλώσσας. Αθήνα: Κέντρο Λεξικολογίας

Longman. (1998). Active Study Dictionary of English. Essex: Longman House

Ηλεκτρονικά

www.wordreference.com

www.collinsdictionary.com

<http://iate.europa.eu>

<https://eur-lex.europa.eu>

www.babla.gr